

Analýza poskytovania jednorázových dávok v hmotnej a náhlej núdzi na území hlavného mesta SR Bratislavy

Sekcia sociálnych vecí
február 2022

Analýza poskytovania jednorazových dávok v hmotnej a náhlej núdzi na území hlavného mesta SR Bratislavy

November, 2021

Spracovali: Filip Markovič, Michaela Šedovič - Oddelenie dátových a priestorových analýz hlavného mesta SR Bratislavy

Za konzultácie a cenné rady autori ďakujú Lýdii Brichtovej (SocioFórum), Matejovi Kačaljakovi (Univerzita Komenského), Sergejovi Károvi (hlavné mesto SR Bratislava), Miriam Kaniovej (hlavné mesto SR Bratislava), Brunovi Konečnému (hlavné mesto SR Bratislava), Nine Fabšíkovej (hlavné mesto SR Bratislava) a Pavlovi Škápikovi (hlavné mesto SR Bratislava).

Za poskytnuté dáta a komentáre k analýze autori ďakujú kolegyniam a kolegom zodpovedným za sociálnu politiku v mestských častiach.

Vypracovaná analýza slúži na porovnanie situácie v jednotlivých MČ vo vybranom aspekte sociálnej politiky. Cieľom je porovnávanie, zdieľanie osvedčených postupov a hľadanie najlepšej praxe založenej na dátach vo svetle inovatívnych trendov v sociálnej politike. Máme záujem, aby fungovanie sociálnej politiky na území Bratislavy bolo transparentné, viedol sa dialóg o tom, ako môže fungovať efektívnejšie a tým dosiahnuť zlepšovanie životných podmienok pre všetkých obyvateľov a obyvateľky. Komplexné výstupy z analýz budú prezentované relevantným predstaviteľom mesta a mestských častí.

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

Obsah

Zoznam skratiek	3
Úvod	4
Kontext	5
Hlavné zistenia	8
Odporúčania	10
Analytická časť	12
1) Podmienky poskytovania jednorazových dávok a príspevkov v mestských častiach	12
Trvalý pobyt	12
Maximálna výška jednorazovej dávky	13
Vybavovanie žiadostí	15
Vyplácanie dávok	16
Forma dávok	17
Iné požiadavky	17
2) Financovanie a počet jednorazových dávok v mestských častiach	18
Vynaložené finančné prostriedky a počet jednorazových dávok v MČ v roku 2019	18
Medziročné porovnania	20
Ľudia v bytovej núdzi	21
Opakovaní žiadatelia a žiadateľky	22
Jednorazová finančná pomoc v čase pandémie	23
Záver - pozorovania	24
Zoznam použitej literatúry	25

Zoznam skratiek

- HN** • Hmotná núdza
- JD** • Jednorazová dávka
- JFP** • Jednorazový finančný príspevok
- MČ** • Mestská časť
- MPSVaR** • Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
- SR** • Slovenská republika
- ÚPSVaR** • Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
- VZN** • Všeobecne záväzné nariadenie
- ZŤP** • Zdravotne ťažko postihnutí
- ŽM** • Životné minimum

Úvod

Bratislavský kraj je ekonomicky najvyspelejšou časťou Slovenska, s najnižšou mierou chudoby spomedzi všetkých krajov (4,3 %).¹ V absolútnych číslach to však stále predstavuje približne 28 tisíc ľudí žijúcich pod národnou hranicou rizika chudoby v kraji s najvyššími cenami bývania či služieb.² V samotnej Bratislave bolo v roku 2019 zaradených v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne za mesiac 649 domácností, resp. 745 osôb³ (tabuľka 1). Zároveň v meste podľa odhadov žije 2 až 5 tisíc ľudí bez domova.⁴

Finančná neistota a vznik materiálneho nedostatku sa však netýkajú iba týchto najzraniteľnejších skupín obyvateľstva - vzhľadom na spomínanú vysokú cenovú hladinu v meste a v mnohých prípadoch k nej nekorešpondujúce príjmy⁵, je týmito rizikami ohrozená široká časť lokálnej populácie. Podľa zisťovania EU SILC z roku 2018 by až 37% domácností v bratislavskom kraji nedokázalo čeliť neočakávaným výdavkom, v porovnaní s 27% domácností v susednom trnavskom kraji, či 30% domácností v nitrianskom kraji.

Jednorazové dávky sú jednou z kľúčových foriem pomoci ľuďom, ktorí sa ocitli v náročnej situácii. Zo zákona vyplýva, že tieto dávky slúžia napríklad na pokrytie neočakávaných výdavkov (liečba) či zabezpečenie nevyhnutných materiálnych statkov (oblečenie, školské potreby).⁶

Táto analýza sa zaoberá poskytovaním jednorazových dávok ľuďom v hmotnej a náhlejšej núdzi na území Bratislavy. **Jej cieľom je popísať rozdiely medzi jednotlivými mestskými časťami v podmienkach, ktoré musia žiadatelia a žiadateľky splniť aby im bola dávka poskytnutá, a poukázať na to, aký môžu mať tieto rozdiely dopad na ich situáciu.** Takisto ponúka prehľad výdavkov a počtu poskytnutých dávok v „predpandemickom období“ za roky 2017 až 2019 a opis situácie v roku 2020.

Hlavným východiskom pri spracovaní analýzy bolo nazerať na rôzne aspekty poskytovania jednorazovej finančnej pomoci z pohľadu dostupnosti pre skupiny obyvateľstva, ktorým je primárne určená. Poukazovaním na možné zlepšenia aktuálneho nastavenia podmienok, ako aj vyzdvíhovaním príkladov dobrej praxe, chceme prispieť k spoločnému úsiliu pracovníkov a pracovníčok mestských častí a magistrátu o zlepšenie životných podmienok v Bratislave.

Autorský tím vychádzal z materiálov dostupných na stránkach mestských častí (všeobecne záväzné nariadenia, smernice, formuláre, záverečné účty), ako aj z odpovedí na dotazník zaslaný mestským častiam v apríli 2021 (príloha 1).

¹Za celé Slovensko je to 11,9% obyvateľov a obyvateľiek. Hranica chudoby je definovaná ako podiel ľudí žijúcich v domácnostiach, ktorých príjem je menší ako 60 % mediánu ekvivalentného príjmu pre danú veľkosť domácnosti – v roku 2019 to bolo napríklad 406 € pre jednočlennú domácnosť a 853 € pre domácnosť 2 dospelých a 2 detí. Zdroj: Štatistický úrad (2020)

²NBS (2021) Ceny nehnuteľností na bývanie podľa krajov.

³Poberatelia + spoluposudzované osoby. Zdroj: ÚPSVaR (2019)

⁴Ondrušová, D. a kol. (2017) Záverečná správa z výskumu a sčítania ľudí bez domova na území mesta Bratislavy v roku 2016. IVPR.

⁵OZ Proti Prúdu (2015) Odhady ľudí bez domova a sčítanie

⁶Miškolci a kol. (2019) Analýza zistení o stave školstva na Slovensku. To dá rozum.

⁶§17 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Priemerný počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi⁷ a spoluposudzovaných osôb (ďalší členovia a členky domácnosti) za mesiac v roku 2019.

Okres	Počet poberateľov	Počet poberateľov a spoluposudzovaných osôb
Bratislava I	72	82
Bratislava II	223	268
Bratislava III	101	110
Bratislava IV	110	122
Bratislava V	143	163
SPOLU	649	745

Zdroj: ÚPSVaR

Poznámka V tabuľke sa jedná o poberateľov štandardnej dávky v hmotnej núdzi a nie o žiadateľov o JD alebo JFP. Cieľom je ilustrovať, aký je minimálny počet ľudí oprávnených žiadať o jednorazovú finančnú pomoc, nie koľko z nich tak reálne urobilo. V roku 2019 bolo v 13 mestských častiach s dostupnými údajmi evidovaných celkovo 1257 vyhovených žiadostí o JD v hmotnej alebo JFP v náhlej núdzi. Nevieme však určiť, koľko žiadateľov/iek bolo v hmotnej núdzi.

Kontext

A) Jednorazová dávka v hmotnej núdzi

Jednorazovou dávkou (JD) v hmotnej núdzi sa podľa § 17 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi rozumie finančný príspevok na čiastočnú úhradu mimoriadnych výdavkov členov domácnosti, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi. Služi najmä na zabezpečenie :

- nevyhnutného ošatenia,
- nevyhnutného vybavenia domácnosti,
- mimoriadnych liečebných nákladov, alebo
- školských potrieb.

Na rozdiel od dávky v hmotnej núdzi je JD financovaná z rozpočtov samospráv. Na území hlavného mesta je táto kompetencia podľa čl. 32, ods. 5., písm. a) Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy určená mestským častiam (MČ), v ktorých majú žiadatelia/ky trvalý pobyt. Zákonodarca vychádzal z predpokladu, že MČ sú organizačné jednotky „bližšie k občanom“, a teda je v ich kompetencií posudzovať individuálne potreby svojich obyvateľov a obyvateľiek. Zároveň ponechal danú vec plne v kompetencií MČ bez ďalších jednotiacich rámcov. V súčasnej praxi tak každá MČ samostatne rozhoduje o podmienkach poskytovania, ako aj o výške dávky.

Výška poskytnutej dávky by mala zodpovedať preukázanej skutočnej potrebe žiadateľa/ky, najviac však do výšky trojnásobku sumy životného minima (ŽM) pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Podrobný prehľad konkrétnych súm ŽM a ich násobkov pre vybrané typy domácností je v tabuľke č. 2.⁸

⁷Údaje pochádzajú zo stránky a sú dostupné iba na úrovni okresu.

⁸MPSVaR (2021) Výška životného minima k 1. júlu 2020.

Výška a násobky ŽM pre rôzne typy domácností platné od júla 2020⁹

Domácnosť	Výška ŽM	2-násobok ŽM	3-násobok ŽM
Jednotlivec	215 €	430 €	644 €
Jednotlivec s dieťaťom ¹⁰	313 €	626 €	939 €
Jednotlivec s 2 deťmi	411 €	822 €	1 233 €
Jednotlivec s 3 deťmi	509 €	1 018 €	1 527 €
Dvojica	365 €	729 €	1 094 €
Dvojica s dieťaťom	463 €	926 €	1 388 €
Dvojica s 2 deťmi	561 €	1 122 €	1 683 €
Dvojica s 3 deťmi	659 €	1 318 €	1 977 €
Dvojica so 4 deťmi	757 €	1 514 €	2 271 €

Zdroj: MPSVaR

B) Náhla núdza a jednorazový finančný príspevok v náhlej núdzi¹¹

Príslušné dokumenty MČ definujú náhlu núdzu ako stav nedostatku spôsobeného mimoriadnymi udalosťami ako napríklad:

- nepriaznivý zdravotný stav obyvateľa/ky alebo s ním spoločne posudzovaných osôb, ktorý spôsobil podstatný pokles príjmu;
- náhle nezavinené finančné zaťaženie obyvateľa/ky v dôsledku zvýšenia nákladov na zabezpečenie základných životných potrieb či starostlivosti o člena rodiny;
- nečakaná životná udalosť v rodine obyvateľa/ky, a to najmä narodenie 2 a viac detí, alebo úmrtie člena rodiny;

Podmienky poskytovania jednorazových finančných príspevkov (JFP) v náhlej núdzi si podobne ako pri JD v hmotnej núdzi stanovujú MČ samostatne. Ide o naplnenie kompetencie podľa čl. 52, písm. g) Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy.¹² Zo zákona sú obce/MČ povinné poskytnúť obyvateľovi/ke nevyhnutnú okamžitú pomoc v prípade náhlej núdze spôsobenej živelnou pohromou, haváriou alebo inou podobnou udalosťou a zabezpečiť prístrešie, stravu alebo inú materiálnu pomoc.¹³ Ako naznačujú vyššie spomenuté body, ktoré vychádzajú z definícií v príslušných dokumentoch MČ, v praxi môže obec/MČ aplikovať aj širšie vymedzenie náhlej núdze.

⁹Uvedené sumy sú zaokrúhlené na jednotky.

¹⁰V analýze sa pod pojmom dieťa rozumie nezaopatrené dieťa.

¹¹JFP v náhlej núdzi je nástrojom finančnej pomoci v kompetencii MČ a nie je totožný s jednorazovou finančnou výpomocou, definovanou § 28a zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva ako výpomoc, ktorú možno poskytnúť fyzickej osobe, ak v dôsledku mimoriadnej udalosti došlo k poškodeniu alebo zničeniu jej obydľia (vrátane zariadenia), ktoré užívala v čase vzniku mimoriadnej udalosti.

¹²Podľa predmetného ustanovenia MČ „vykonáva hlásnu službu na území mestskej časti a poskytuje nevyhnutnú a okamžitú pomoc v núdzi, najmä prístrešie, stravu alebo inú materiálnu pomoc obyvateľstvu mestskej časti a osobám nachádzajúcim sa na území mestskej časti“

¹³§ 3 ods. 4 zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení.

Takisto ako v prípade JD v hmotnej núdzi, je aj JFP v náhlej núdzi financovaný z rozpočtu MČ, avšak môžu oň požiadať aj obyvatelia/ky, ktorí/é nepoberajú dávku v hmotnej núdzi. Vo väčšine mestských častí sú ale vymedzené príjmové stropy. Poskytovanie JD v hmotnej a JFP v náhlej núdzi sa navzájom vylučuje – vo všetkých MČ môže byť na základe stanovených pravidiel žiadateľovi/ke poskytnutý iba jeden z nich. O ich výške rozhoduje príslušný orgán (väčšinou starosta/ka) s ohľadom na žiadateľovu/kinu situáciu a rozpočtové možnosti MČ. Na JD v hmotnej ani JFP v náhlej núdzi nemá žiadateľ/ka právny nárok.

Hlavné zistenia

O rozdieloch v poskytovaní dávok na území mesta:

- Možnosti Bratislavčanov a Bratislavčaniek získať jednorazovú dávku (JD) v hmotnej aj jedno-razový finančný príspevok (JFP) v náhlej núdzi do veľkej miery závisia od toho, v akej mestskej časti (MČ) má občan/občianka trvalý pobyt, nakoľko podmienky poskytovania JD a JFP sú v jednotlivých mestských častiach rozdielne. Adresa trvalého bydliska v praxi určuje, či má občan prístup k tejto finančnej pomoci, a s akou maximálnou výškou môže rátať. To znamená, že dvaja/dve žiadatelia/ky býva- júci/e na opačnej strane ulice, no v roz- dielnych MČ, môžu mať iné podmienky na získanie dávky/príspevku.
- Trvalý pobyt žiadateľa/ky v danej MČ je univerzálnou podmienkou, no požadovaná dĺžka je rôzna. **Takto môže byť prístup k jednorazovej finančnej pomoci zamedzený nielen novým príst'ahovaným, ale aj dlhodobým obyvateľom/kám Bratislavy, ktorí/é si zmenili pobyt do inej MČ.**
- Medzi susediacimi MČ sú v niektorých prípadoch rozdiely v maximálnej výške JD v hmotnej núdzi pre rovnakú kategóriu žiadateľov/iek 100 € v prípade jednotlivcov a 160 € pri domácnostiach s nezaopatrenými deťmi.
- Podmienka dĺžky trvalého pobytu a maximálna výška JD v hmotnej núdzi stanovená na nízkej úrovni obmedzujú prístup k pomoci a jej rozsah. V príslušnom zákone sú pritom definované inak. V zákone č. 417/2013 Z. z o pomoci v hmotnej núdzi sa podmienka dĺžky trvalého pobytu pre poskytnutie jednorazovej dávky nespomína. Trvalý pobyt v obci/MČ a zaradenie v systéme pomoci v hmotnej núdzi sú postačujúcimi podmienkami. Podľa zákona výška jednorazovej dávky nesmie presiahnuť trojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (644 € od júla 2020). Iba jedna MČ má maximálnu sumu dávky na úrovni definovanej zákonom - v ostatných MČ je omnoho nižšia, v niek- torých prípadoch až 13-krát (50 €).
- Odlišnosti v jednotlivých MČ sú aj pri stanovenej maximálnej výške príjmov v rámci ktorej je ešte možné žiadať o JFP v náhlej núdzi - od jeden až po 3-násobok život- ného minima pre daný typ domácnosti. V niektorých MČ tak môžu byť z pomoci v náhlej núdzi vylúčení obyvatelia a obyvateľky, ktorí by v iných MČ túto podmienku splňali.

O celkovom objeme na jednorazovú pomoc v MČ:

- Objem výdavkov za rok 2019 na jednorazovú pomoc v hmotnej aj náhlej núdzi v trinás- tich MČ s dostupnými údajmi bol 98 796 €. Podiel tejto pomoci na bežných výdavkoch MČ na sociálnu oblasť predstavoval v priemere zhruba 2,2 % a na celkových bežných výdavkoch MČ iba 0,05 %, jedná sa teda o malú výdavkovú položku. Počet poskyt- nutých dávok a príspevkov bol 1275, s priemernou výškou 77 € na jedného žia- dateľa/ku.

- V dvanástich MČ s dostupnými údajmi klesol objem výdavkov na jednorazovú pomoc v núdzi medzi rokmi 2017 a 2019 o 10 % zo 107 646 € na 97 375 €. Celkový počet poskytnutých dávok klesol o 19 % z 1544 na 1265. Priemerná výška dávky ale vzrástla o 10 % zo 70 na 77 €.

Ako naznačuje priemerná výška poskytnutej finančnej pomoci, **JD ani JFP vo svojej**

- **aktuálnej podobe neriešia dlhodobé finančné problémy žiadateľov a žiadateľiek (viď časť o opakujúcich sa žiadateľoch/kách); ich účelom je pomôcť uhradiť konkrétnu potrebu. Otáznou je aj arbitrárnosť pri stanovovaní výšky dávky, o ktorej rozhoduje starosta MČ alebo/a príslušná komisia.**

O chránení záujmov najzraniteľnejších:

- **Informácie za deväť MČ, ktoré poskytli údaje za všetky 4 posledné roky, naznačujú kontinuálny pokles počtu žiadateľov bez domova** - zo 167 v roku 2017 na 132 v roku 2020. Podľa sčítania ľudí bez domova v Bratislave v roku 2016 sa však na území mesta nachádzalo 2064 ľudí bez domova, pričom z nich malo minimálne 1103 trvalý pobyt v Bratislave. **Väčšina z nich tak o túto pomoc nežiada - dôvodom môžu byť práve bariéry vyplývajúce z aktuálneho nastavenia podmienok.**
- **Z odpovedí MČ ktoré poskytujú JD alebo JFP takisto vyplýva, že každá z nich eviduje opakujúcich sa žiadateľov a žiadateľky, pričom minimálne v štyroch MČ tvoria väčšinu z celkového počtu.** Ich situácia sa teda dlhodobo nezlepšuje a pravdepodobne by si vyžadovala komplexnejšiu pomoc.
- **Výnimočná situácia spôsobená pandémiou COVID-19 viedla paradoxne k zníženiu celkového počtu poskytnutých JD a JFP v roku 2020 v MČ s dostupnými údajmi.** Napriek očakávanému nárastu žiadostí z dôvodu výpadku príjmov, v porovnaní s predošlým rokom 2019 klesol ich počet o takmer 25 %. V niektorých prípadoch môže byť dôvodom práve znížená mobilita alebo nemožnosť iných spôsobov podania žiadosti než fyzicky. Štyri MČ poukázali na sťažené podmienky obmedzujúce kontakt s občanmi/kami.
- **Úroveň zverejňovania informácií o dávkach sa naprieč mestskými časťami značne líši.** Informácie o podmienkach poskytovania dávok nebolo vo viacerých prípadoch jednoduché na webstránkach MČ nájsť. Dve MČ nemajú vypracované pravidlá pre poskytovania dávok.
- **Okrem šiestich MČ, ktoré umožňujú elektronické podanie, je potrebné žiadosť o JD alebo JFP aj s prílohami doručiť na miestny úrad fyzicky.** Preberanie finančného príspevku je v niektorých MČ tiež možné iba osobne. Najmä v aktuálnej pandemickej situácii takéto nastavenie môže pôsobiť obmedzujúco, špeciálne pre skupiny obyvateľstva so zníženou mobilitou.
- **Iba jedna MČ oficiálne uvádza časový rámec, v rámci ktorého musí žiadosť o JD v hmotnej alebo JFP v náhlejši núdzi spracovať.** To znamená, že žiadatelia/ky vo svojej náročnej situácii nevedia, kedy dôjde k procesu posúdenia a následnému (ne)uznaniu žiadosti. **S ohľadom na to, že obe dávky majú charakter pomoci poskytovanej osobám v závažnej núdzi, je potrebné, aby bol celý proces od posúdenia po vyplatenie transparentný a rýchly.** To je dôležité aj z hľadiska prevencie zadlžovania sa.
- Rozdiely v nastavení podmienok sa týkajú aj možnosti výberu formy, či nakladania s poskytnutou pomocou, ktoré sú v niektorých MČ pre žiadateľov/ky obmedzenejšie ako v iných.

Odporúčania

- **Nediskriminujúce kritériá.**

Trvalý pobyt v MČ by mal byť postačujúcou podmienkou; požiadavka na jeho dĺžku by sa tým pádom zrušila. Podobne ako v prípade žiadostí o nájom obecného bytu, by mohla byť pridaná druhá možnosť - alternatíva k trvalému pobytu v podobe dokladu o preukázateľnom zdržiavaní sa (minulé zamestnanie, prechodný pobyt, deti navštevujú miestnu škôlku/školu,...) v MČ po určitú dobu. Toto vyrovnanie podmienok naprieč MČ by sa takisto mohlo vzťahovať aj na maximálnu výšku dávky (nastavenie na úrovni stanovenej zákonom - trojnásobok ŽM pre jednu plnoletú osobu) a maximálnu výšku príjmu, pri ktorej je ešte možné žiadať o JFP v náhlej núdzi - stanoviť jednu hranicu a ideálne čo najvyššie.

- **Menej byrokracie, viac pomoci.**

Odbremeniť žiadateľov/ky zmenším množstva požadovaných príloh a dokumentov, napríklad aj využívaním sociálneho šetrenia v domácnostiach, či inštitucionálnou spoluprácou a zdieľaním údajov.

a) v prípade žiadateľov/iek v hmotnej núdzi kontaktovať ÚPSVaR pre potvrdenie ich zaradenia v systéme pomoci v HN (v zásade je toto jediné zo zákona vyplývajúce potvrdenie, ktoré je potrebné na udelenie dávky + trvalý pobyt v SR)

b) pri žiadateľoch/kách v náhlej núdzi využívať sociálne šetrenie na preverenie situácie, prípadne potrebné údaje overiť prostredníctvom spolupráce s inými inštitúciami (Sociálna poisťovňa, ÚPSVaR).

- **Čo najvyššia pomoc.**

Využívanie všetkých prostriedkov vyhradených v rozpočte na jednorazovú pomoc a navýšenie maximálnej sumy dávky na zákonom stanovenú hranicu. Vo väčšine prípadov nie je použitý celý objem financií rozpočtovaných na jednorazovú pomoc. Táto čiastka je síce v rámci rozpočtu MČ zanedbateľnou položkou, no aj malé zvýšenie dávok/príspevkov je pomocou pre žiadateľov/ky. Priemerná výška dávky je nižšia ako jej maximálna hranica, je teda priestor na jej navýšenie.

Upravenie maximálnej možnej sumy dávky na zákonom stanovenú hranicu neznamená poskytovanie dávok v tejto výške. V prípadoch, kedy je to opodstatnené, by však MČ mohla žiadateľovi/ke poskytnúť väčší obnos prostriedkov a urobiť tak z jednorazovej dávky efektívnejší nástroj pomoci s omnoho väčším pozitívnym dopadom na situáciu danej domácnosti.

- **Väčšia transparentnosť a možnosť voľby.**

V rámcových dokumentoch upresniť, do kedy bude rozhodnuté o (ne)poskytnutí jednorazovej dávky, v akej lehote je žiadateľ/ka povinný/á doplniť chýbajúce údaje, v akej forme ju mestská časť poskytuje (peňažnej, vecnej alebo kombinovanej) a na základe čoho sa určuje jej výška. Zároveň by mali byť zohľadnené preferencie žiadateľa/ky, ak mestská časť uvádza viac než jednu formu, v ktorej môže byť jednorazová dávka poskytnutá.

- **Zvýšiť povedomie.**

Z dostupných údajov nevieme presne určiť, koľko ľudí/domácností v HN žiada aj o JD v HN. MČ by mohli v prípadoch, kedy je to možné, kontaktovať a aktívne vyhľadávať obyvateľov a obyvateľky v HN, ale aj v náhlej núdzi a informovať o tejto možnosti; vhodné najmä v situáciách, kedy ostávajú neminuté vyhradené prostriedky z rozpočtu.

- **Lepšia dostupnosť.**

Nielen v čase protipandemických opatrení môže byť v prípade niektorých obyvateľov a obyvateľiek (starobní a invalidní dôchodcovia, ľudia ohrození stratou bývania,...) náročné podať žiadosť alebo si dávku následne vyzdvihnúť. Preto je nutné zabezpečiť, aby k tejto pomoci mali prístup – prostredníctvom sociálnych pracovníkov, telefonickú komunikáciu, alebo prevodov sumy na účet. **Zavedenie možnosti elektronického podania žiadosti môže takisto uľahčiť proces niektorým žiadateľom a žiadateľkám.**¹⁴

- **Prehľadné zverejňovanie údajov.**

Nie všetky MČ vo svojich záverečných účtoch majú prehľady o výdavkoch a počtoch poskytnutých dávok. Zároveň aj pri tých, ktoré tieto údaje zverejňujú, sa rozsah informácií líši a nemusí poskytovať skutočný obraz (odpovede niektorých MČ ohľadom počtov a výdavkov v dotazníku k analýze boli iné, než to, čo mali uvedené v záverečných účtoch). Prehľadnejšie a komplexnejšie informácie - výdavky a počty dávok (oboje plánované aj skutočné) podľa typu dávky (hmotná alebo náhla núdza) a kategórie žiadateľov (rodiny s deťmi, seniori, ...) by umožnili periodicky a komplexne monitorovať situáciu a jej vývoj naprieč mestom.

¹⁴Zavedenie elektronického podania je v súlade so zákonom č. 305/2013 Z.z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci, aj s príslušnými strategickými dokumentmi v oblasti digitalizácie verejnej správy. Limity elektronickej komunikácie niektorých cieľových skupín sú známe. V náhlej materiálnej núdzi, kam jednorazová dávka účelovo smeruje, sa však môžu ocitnúť aj osoby disponujúce potrebným hardvérom pre elektronickeú komunikáciu, ako aj osoby s obmedzenou pohyblivosťou. Pri elektronickeom podaní môžu byť nápomocné aj formálne (osoba je v kontakte so subjektom poskytujúcim špecializované sociálne poradenstvo z dôvodu napr. ZŤP) alebo neformálne/blízke okolie osoby.

Analytická časť

Analýza je rozdelená do dvoch častí. Prvá časť sa sústreďuje na vybrané aspekty podmienok poskytovania JD v hmotnej núdzi a JFP v náhlej núdzi v MČ, ako sú dĺžka trvalého pobytu, maximálny príjem či výška poskytovanej pomoci, vychádzajúc z príslušných oficiálnych dokumentov a odpovedí z dotazníkov vyplnených MČ (príloha č. 1). Druhá časť ponúka prehľad výdavkov na JD a JFP za roky 2017 až 2020 na základe spomínaných odpovedí, ako aj dostupných údajov zo záverečných účtov.

1) Podmienky poskytovania jednorazových dávok a príspevkov v mestských častiach

V tejto časti sú analyzované rôzne aspekty podmienok poskytovania JD a JFP. Vychádzame pri tom z dostupných údajov na stránkach MČ a odpovedí z dotazníkov vyplnených MČ. Dve MČ nemajú vypracované pravidlá pre poskytovania dávok. V jednom prípade síce sú na webovej stránke MČ zmienené dokumenty upravujúce podmienky, no nebolo možné ich nájsť - čerpali sme preto z údajov zverejnených na stránke, ktoré však môžu byť neúplné.

V tých MČ, kde sú podmienky definované v oficiálnych dokumentoch, prevláda forma všeobecne záväzných nariadení (VZN). Minimálne v troch MČ (pri jednej nebolo možné overiť) boli tieto pravidlá naposledy upravené pred rokom 2014, nemusia teda úplne zodpovedať aktuálnym potrebám obyvateľstva.

Z hľadiska typu poskytovaných dávok a príspevkov v núdzi väčšina dokumentov MČ rozlišuje medzi hmotnou a náhlou núdzou. Takisto sú rozdielne aj podmienky pre ich poskytovanie. V šiestich MČ je definovaná iba jedna forma príspevku, ktorá v sebe zahŕňa oba spomínané typy. Môže sa jednať o JFP určený pre osoby v náhlej núdzi, o ktorí môžu žiadať aj ľudia v núdzi hmotnej, alebo o JFP pre osoby v núdzi/na zabezpečenie základných životných potrieb, pričom sa nerozlišuje medzi hmotnou a náhlou núdzou.

Trvalý pobyt

K podaniu žiadosti je nevyhnutné spĺňať podmienku trvalého pobytu v konkrétnej MČ. Pri JD v hmotnej núdzi je v prípade ôsmich MČ táto skutočnosť postačujúca, v jednej MČ je požadovaná dĺžka minimálne rok a v piatich MČ sú to až 3 roky (príloha č. 2). V jednej MČ by mal žiadateľ preukázať, že sa v nej zdržiava.¹⁵ Tri MČ majú rozdielne nároky na dĺžku trvalého pobytu pri JD v hmotnej núdzi a JFP v náhlej núdzi.

Podmienka ohľadom dĺžky trvalého pobytu v MČ pre časť Bratislavčanov a Bratislavčaniek v núdzi vytvára bariéru na ceste k pomoci. Netýka sa to len nedávno prisťahovaných - aj dlhoroční obyvatelia a obyvateľky Bratislavy po zmene trvalého pobytu do inej MČ so striktnjšími pravidlami strácajú možnosť žiadať o dávku alebo príspevok (viď modelový príklad č. 1 nižšie).

¹⁵Smernica, podľa ktorej MČ Dúbravka postupuje je síce z roku 2013, no je pravidelne aktualizovaná dodatkami.

Maximálna výška jednorazovej dávky

Podobne ako pri trvalom pobyte sa maximálne sumy v jednotlivých MČ a aj pri rôznych typoch núdze líšia (príloha č. 2). Takisto sú rozdiely aj vo vymedzených kategóriách žiadateľov/iek. Zatiaľ čo v troch MČ sú pri JD v hmotnej alebo náhlej núdzi vymedzené sumy pre dve skupiny žiadateľov/iek (jednotlivci a rodiny s deťmi), v ďalších MČ sa rozlišuje aj podľa toho, či je osoba na starobnom/invalidnom dôchodku alebo iných faktorov (nezamestnaná osoba, prepustenie z výkonu trestu, ...). V štyroch MČ je zohľadnená veľkosť domácností na základe rozdielneho počtu detí - vyššia čiastka pre rodiny s viac deťmi, alebo suma zodpovedá ŽM pre danú veľkosť domácnosti.

V šiestich MČ je takisto možné podľa osobitného zreteľa navýšiť stanovenú maximálnu sumu – od 2x ŽM v troch MČ až po 1660 € vo výnimočných prípadoch v jednej MČ. Presnejšia definícia osobitného zreteľa sa však neuvádza, rozhodnutie kompetentnej autority (príslušnej komisie alebo starostu/ky) v tomto smere je tak arbitrárne.

Rozdiely v týchto sumách znamenajú, že výška dávky, ktorú môžu žiadatelia/ky očakávať je determinovaná ich trvalým pobytom. Medzi susediacimi MČ sú v niektorých prípadoch rozdiely v maximálnej výške poskytnutej pomoci pre rovnakú kategóriu žiadateľov/iek 100 € v prípade jednotlivcov a 160 € pri domácnostiach s deťmi. Vzhľadom na okruh prijímateľov a ich náročnú príjmovú situáciu sa nejedná o zanedbateľnú sumu.

Podmienka dĺžky trvalého pobytu ani arbitrárne stanovenej maximálnej výšky JD v hmotnej núdzi nemajú oporu v príslušnom zákone. Podľa zákona č. 417/2013 Z. z o pomoci v hmotnej núdzi je postačujúcou podmienkou na poskytnutie jednorazovej dávky trvalý pobyt na území Slovenska a byť prijímateľom/kou pomoci v hmotnej núdzi, pričom jej výška nesmie presiahnuť trojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (644 € od júla 2020). Iba jedna MČ má maximálnu sumu dávky na úrovni definovanej zákonom - v ostatných MČ je omnoho nižšia, v niektorých prípadoch až 13-krát (50 € pre jednotlivcov - príloha č. 2). Pre porovnanie, v Košiciach, s podobným samosprávnym členením ako Bratislava (magistrát + MČ), vo väčších mestských častiach ako Dargovských hrdinov, Nad Jazerom, Sídlisko Ťah-anovce či Západ je postačujúcou podmienkou na poskytnutie JD v hmotnej núdzi trvalý pobyt v danej MČ, pričom maximálna výška dávky je v menovaných MČ rovnaká, ako stanovuje zákon.¹⁶

Navýšenie maximálnej výšky jednorazovej dávky, resp. jej úprava na zákonom stanovenú hranicu neznamená automatické zvýšenie výdavkov, keďže o poskytnutej sume stále rozhoduje MČ. Vzhľadom na fakt, že podľa dostupných údajov skutočné výdavky na jednorazovú finančnú pomoc nedosahujú úroveň plánovaných výdavkov bratislavských MČ na túto oblasť (viď modelový príklad č. 3) a predstavujú v priemere iba zanedbateľnú časť ich celkových bežných výdavkov (0,05%), by navýšenie maximálnej sumy umožnilo poskytnúť žiadateľom/kám viac finančných prostriedkov

¹⁶Zdroj: Rámcové dokumenty týkajúce sa jednorazovej finančnej pomoci v daných MČ.

Zároveň bol v týchto štyroch košických MČ v roku 2019 väčší počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi ako v celej Bratislave – 985 oproti 649 (tabuľka č. 1). O JD v hmotnej núdzi tak mohol žiadať väčší počet ľudí, pričom vzhľadom na nastavené podmienky bola dostupnejšia než vo viacerých bratislavských MČ s požiadavkou na dĺžku trvalého pobytu. Zdroj: Inštitút Mateja Bela (2021) Databáza Atlasu rómskych komunít 2019.

Modelový príklad č. 1¹⁷

Dopady uvedených rozdielov v podmienkach poskytovania jednorazových dávok a príspevkov si môžeme ilustrovať na hypotetickom príklade. Ak by sa osamelý rodič v hmotnej núdzi žijúci s 1 dieťaťom v jednej MČ presťahoval z určitých dôvodov do jednej z dvoch susediacich MČ s inými podmienkami a zmenil si trvalý pobyt, stratil by takto na 3 roky možnosť žiadať o JD v hmotnej núdzi. Ak by ju po predošlé roky dostával v maximálnej sume, znamenalo by to výpadok vo výške 250 € ročne. To zároveň predstavuje 80 % jedného mesačného príjmu osamelého rodiča s jedným dieťaťom na úrovni ŽM (313 €). Ak by aj po 3 rokoch túto dávku opätovne obdržal v maximálnej novej sume, bola by o 100 € nižšia v jednej a o 84 € eur nižšia v druhej, ako v pôvodnej MČ.

Maximálna výška príjmu pri JFP v náhlej núdzi

Pri JFP v náhlej núdzi sa môže brať ohľad aj na výšku žiadateľovho/kinho príjmu, ktorá nesmie presiahnuť stanovený násobok ŽM - inak nemôže byť žiadateľovi/ke táto pomoc poskytnutá. Tieto kritériá sa využívajú vo ôsmich MČ, pričom v troch z nich sú určené rôzne stropy pre vybrané cieľové skupiny. Podobne ako v iných aspektoch sú aj v tomto ohľade medzi MČ značné rozdiely. Zatiaľ čo v jednej MČ je univerzálny príjmový strop trojnásobok sumy ŽM, v inej je to v prípade nezamestnaného jednotlivca iba samotné ŽM (t.j. 644 € oproti 215 € pre jednu plnoletú fyzickú osobu).

Arbitrárne nastavená maximálna výška príjmu vytvára ďalšiu nerovnú situáciu pre obyvateľov naprieč mestom. Takto môžu byť v niektorých MČ z pomoci v náhlej núdzi vylúčení obyvatelia a obyvateľky, ktorí by v iných MČ podmienku maximálneho príjmu spĺňali. Zároveň aj po uznaní žiadosti môže byť pre žiadateľov/ky z rovnakej kategórie (napr. rodina s deťmi) poskytnutá suma značne nižšia ako v inej MČ.

Modelový príklad č. 2

Podobne ako pri dĺžke trvalého pobytu môže arbitrárne stanovená maximálna výška príjmu, určujúca oprávnenosť žiadať o JFP v náhlej núdzi, pôsobiť diskriminačne. Ako príklad uveďme starobného dôchodcu žijúceho osamote, ktorý v roku 2021 poberá minimálny mesačný dôchodok po odpracovaní 30 rokov, t.j. 334,3€. ¹⁸ Podľa aktuálne nastavených pravidiel by nemohol v štyroch MČ žiadať o JFP v náhlej núdzi, keďže paradoxne už aj minimálny dôchodok presahuje stanovenú maximálnu výšku príjmu v daných MČ (napr. pri 1,5 násobku ŽM v prípade jednotlivca je to 322,2€).

¹⁷Cieľom modelových príkladov v tejto analýze je poukázať na možné nedostatky súčasného nastavenia poskytovania jednorazovej finančnej pomoci naprieč mestom. Opísané scenáre sú len jednými z mnohých a nemusia sa vzťahovať iba na spomínané MČ či skupiny žiadateľov/iek.

¹⁸Uvádzať pritom najnižšiu možnú sumu minimálneho starobného dôchodku - pri platení poisťovne po dobu viac ako 30 rokov sa jeho suma s každým ďalším rokom zvyšuje. Sociálna poisťovňa (2021) Minimálny dôchodok od roku 2021.

Podobným spôsobom by mohol byť prístup k JFP zamedzený v prípade rodičov s jedným dieťaťom vo veku od pol roka do 3 rokov. V hypotetickej situácii jeden z rodičov poberá rodičovský príspevok 378,1 €¹⁹ spolu s prídavkom na dieťa vo výške 25,5 €²⁰ (dohromady teda 423,6 €), druhý z rodičov stratil prácu a je nezamestnaný. V jednej MČ by rodina nemohla žiadať už ak by výška jeho dávky v nezamestnanosti presiahla 132 € (celkový príjem rodiny vyšší ako 555,6 €); v dvoch ďalších MČ by to nebolo možné ak by presiahla 178,3 € a v dvoch MČ zasa pri sume vyššej ako 271 €. Ak by aj ne- zamestnaný rodič posledné 2 roky pracoval za minimálnu mzdu, výška jeho dávky v nezamestnanosti by stále bola 275 €²¹, tým pádom by v spomínaných piatich MČ rodina nebola oprávnená žiadať o JFP, pričom v zvyšných MČ áno.

Vybavovanie žiadostí

Súčasťou žiadosti o JD v hmotnej a JFP v náhlej núdzi sú okrem základných informácií o žiadateľovi/ke a ďalších osobách v domácnosti aj prílohy dokladujúce bytovú, príjmovú, či zdravotnú situáciu jej členov/členiek, a v prípade školopovinných detí aj potvrdenie o školskej dochádzke. Takisto sa uvádza aj odôvodnenie podania žiadosti – účel, na ktorý by mali byť prostriedky použité. Na jednej strane je pochopiteľné, že posudzovanie životnej situácie žiadateľa/ky si vyžaduje potrebné dokumenty. Zároveň by však toto posudzovanie malo byť sprevádzané sociálnym šetrením vykonávaným odborným/ou pracovníkom/čkou, umožňujúcim komplexné zhodnotenie životnej situácie žiadateľa/žiadateľky a zároveň zníženie administratívnej záťaže.

V každej MČ sa vyžaduje predloženie dokumentov preukazujúcich skutočnosť uvedenú v žiadosti (príloha č. 3). V jednej MČ sa rozsah dokumentov líši vzhľadom na typ núdze – pri JD v hmotnej núdzi stačí predložiť kópiu rozhodnutia ÚPSVaR o poskytovaní pomoci v hmotnej núdzi. V ostatných MČ sú požiadavky rovnaké pre JD v hmotnej aj JFP v náhlej núdzi. V každej až na jednu MČ je potrebné doložiť potvrdenie (samostatné alebo vyplnené v žiadosti) o príjme žiadateľa/ky aj spoluposudzovaných osôb. Pri zamestnaných je v deviatich MČ nutné dokladovať mzdu za posledných 12 mesiacov. Osoby, ktoré zmenili za posledný rok zamestnanie, tak musia získať potvrdenie aj od bývalých zamestnávateľov. Nepracujúci/e žiadatelia/ky (dôchodcovia/kyne, nezamestnaní/é, poberajúce rodičovský príspevok a pod.) takisto dokladajú akejkolvek svoje príjmy – potvrdením o výške dôchodku, poberaných dávkach alebo výživnom a pod.

V jedenástich MČ musia rodiny s deťmi predložiť špecifické doklady ako rodné listy či potvrdenia o návšteve školy. V štyroch MČ sa vyžadujú aj dokumenty v prípade rozvodov alebo zverenia dieťaťa. V ôsmich MČ je potrebné mať potvrdenie²² o bytovej situácii, buď o bytového správcu alebo vo forme ústrižkov o platbách za bývanie.

¹⁹Uvádžame pritom najnižšiu možnú sumu minimálneho starobného dôchodku - pri platení poisťného po dobu viac ako 30 rokov sa jeho suma s každým ďalším rokom zvyšuje. Sociálna poisťovňa (2021) Minimálny dôchodok od roku 2021.

²⁰Výška rodičovského príspevku, ak bola osobe predtým vyplácaná materská dovolenka. MPSVaR (2021) Rodičovský príspevok.

²¹MPSVaR (2021) Prídavok na dieťa.

²²Výška podpory v nezamestnanosti je rovná 50% hrubej mzdy za posledné 2 roky. Uvedená suma je vypočítaná na základe minimálnej mzdy v rokoch 2019 a 2020. Šutyová, Z. (2021) Minimálna mzda v roku 2020 - tabuľka, Podnikajte.sk; Sociálna poisťovňa (2021) Dávka v nezamestnanosti.

V štyroch MČ sa spomínajú potvrdenia od lekára o zdravotnom stave, nie je však jasné, či sa to požaduje od všetkých žiadateľov/iek, alebo len tých, pre ktorých/é je to relevantné (napr. poberajúci/a nemocenskú dávku).²³ V troch prípadoch sú potrebné aj doklady preukazujúce mimoriadne a nevyhnutné náklady žiadateľa/ky, nie je však špecifikované, o aké konkrétne doklady sa jedná.

Administratívna záťaž na žiadateľov/ky je sa líši vzhľadom na danú MČ. V jednej MČ stačí k žiadosti dokladovať príjem a údaje v nej uvedené overí následné šetrenie v domácnosti žiadateľa/ky. Takýmto spôsobom môžu byť situácia a potreby klientov/iek zhodnotené dôslednejšie a zároveň sa dá predísť nadbytočnej administratívne. Ako v dotazníku uviedla jedna MČ, aj keď je toto šetrenie preferovanou možnosťou, môže však byť žiadateľom/kou odmietnuté.

V jednej MČ sa explicitne spomína doloženie fotokópií a nie len preukázanie dokladov, čo môže byť problematické pre žiadateľov/ky, ktoré nedisponujú potrebnou technikou a vytvára ďalšie náklady pre osoby v núdzi (neuvádza sa, či je možné vyhotoviť tieto kópie priamo pri podávaní žiadosti na úrade MČ).

Určitá miera kontroly je nevyhnutná pri predchádzaní snahám o prípadné obchádzanie základných pravidiel poskytovania JD a JFP. Vyššie nároky na množstvo predložených dokumentov ale môžu pôsobiť ako bariéra pre žiadateľov/ky, ktorí/é nimi nedisponujú a ich zadováženie by si vyžadovalo značnú časovú a pravdepodobne aj finančnú investíciu (fotokopírovanie, cestovné a pod.). To môže komplikovať celý proces podania žiadosti. Dve MČ zmienili v tomto smere výskyt ťažkostí s vyplňovaním či dodaním potrebných dokladov. V jednej MČ sa snažia uľahčiť podávanie žiadostí vyžadaním podkladov z ÚPSVaR a dostupným poradenstvom v sociálnej výdajni. Z odpovedí MČ takisto vyplýva, že niektorí klienti majú problém s preukazovaním účelu využitia finančných prostriedkov.

Vyplácanie dávok

V šiestich MČ je stanovená časová lehota (10 až 30 dní) od vyzvania na doručenie chýbajúcich dokumentov k žiadosti, ak takáto situácia nastane (príloha č. 4). V ostatných MČ nie je jasné, ako sa postupuje, ak niečo v žiadosti chýba – či je odmietnutá okamžite alebo je žiadateľ/ka vyzvaný/á na jej doplnenie. Jedna MČ uvádza lehotu 30 dní, v rámci ktorej je povinná žiadosť vybaviť. Žiadatelia/ky v ostatných MČ tak pred podaním žiadosti nevedia, kedy mu/jej prípadná finančná pomoc bude poskytnutá.

Okrem šiestich MČ, ktoré umožňujú elektronické podanie, je potrebné žiadosť o JD aj s prílohami doručiť na miestny úrad fyzicky.²⁴ Podľa odpovedí z dotazníka však možnosť elektronického podania bola vo všetkých týchto MČ využitá len raz za posledné 4 roky, čo môže byť dôsledkom viacerých faktorov – klienti a klientky nemusia vlastniť počítač, náročnosť vybavovania elektronického podpisu a pod.

Spôsoby vyplácania priznanej sumy sa takisto líšia, možnosť prevodu na bankový účet žiadateľa zmieňuje šesť MČ, v ostatných MČ je možné si dávku vyzdvihnúť iba osobne. Odpovede MČ naznačujú, že došlo k nárastu bezhotovostne vyplatených dávok práve v minulom roku 2020, no vyplácanie takýmto spôsobom je stále ojedinelé.

²³MČ Devínska Nová Ves, Karlova Ves, Podunajské Biskupice, Rusovce, Ružinov a Vajnory nemali túto informáciu uvedenú v oficiálnych dokumentoch. MČ Čunovo a Jarovce nemajú vypracované k tejto oblasti záväzné dokumenty. Údaj za MČ Rača sa nepodarilo nájsť.

²⁴Až na jednu MČ, ktorá zmieňuje obe možnosti sa neuvádza, či osobne, alebo stačí poštou.

Zároveň je v piatich MČ stanovená maximálna lehota na vyzdvihnutie dávky, ktorá inak prepadá – v štyroch MČ je to 30 dní a v jednej MČ 60 dní od oznámenia schválenia žiadosti. Najmä v aktuálnej pandemickej situácii takéto nastavenie môže pôsobiť obmedzujúco, ak žiadateľ/ka disponuje bankovým účtom a prípadne aj zariadením, prostredníctvom ktorého by mohol/mohla žiadosť podať elektronicky, no MČ tieto možnosti nepovoľuje.

Forma dávok

JD aj JFP môžu byť po uznaní žiadosti vyplatené v rôznych formách:

- a) Peňažnej
- b) Vecnej
- c) Vo forme poukážok
- d) Kombinovanej

V piatich prípadoch o forme rozhoduje MČ. V troch MČ sa zohľadňujú aj preferencie klienta/ky. Zvyšné MČ poskytujú dávky takmer výhradne iba v jednej forme. V jednej MČ je potrebné do 30 dní od obdržania JFP v náhlej núdzi doručiť na miestny úrad doklady potvrdzujúce využitie príspevku na účely uvedené v žiadosti. Po uplynutí tejto lehoty oprávnená osoba stráca možnosť podať žiadosť nasledujúci kalendárny rok. V dvoch MČ je preferovaná vecná forma, ak životné návyky alebo spôsob života žiadateľa/ky nezaručujú účelné využitie peňažnej dávky. V jednej MČ je z dôvodu zaručenia účelného využitia priznanej dávky možná asistencia sociálneho pracovníka.

Z dostupných informácií teda vyplýva, že v niektorých MČ sú žiadateľove/kine možnosti výberu formy pomoci, či nakladania s ňou obmedzenejšie ako v iných (príloha č. 4).

Iné požiadavky

V desiatich MČ je explicitne stanovené v ich rámcových dokumentoch (VZN, Zásady), že žiadateľ/ka o JD v hmotnej alebo JFP v náhlej núdzi nesmie mať voči MČ žiadne záväzky, respektíve má splátkový kalendár, ktorý dodržiava. Zároveň je pri rodinách s deťmi s výnimkou jednej MČ univerzálnou podmienkou dokladovať plnenie povinnej školskej dochádzky, ak sa jedná o deti v príslušnom veku. V dvoch MČ okrem neexistencie záväzkov nemôže mať žiadateľ/ka ani záznam o porušení niektorého z VZN MČ za posledný rok. Takéto nastavenia vylučujú zo získavania dávky obyvateľov a obyvateľky, ktorí ich môžu najviac potrebovať, čo je v rozpore s filozofiou a účelom tohto druhu finančnej pomoci.

2) **Financovanie a počet jednorazových dávok v mestských častiach**

Táto časť analýzy sa zameriava na objem výdavkov na jednorazové dávky a príspevky, a takisto aj ich počet. Údaje, s ktorými pracujeme, pochádzajú od MČ prostredníctvom vyplneného dotazníka (roky 2017 – 2020) a záverečných účtov MČ za roky 2017 až 2019, dostupných na stránkach MČ. Každá MČ má svoju vlastnú špecifickú klasifikáciu výdavkov, s rozdielnymi názvami a úrovňou detailu, čo do určitej miery sťažuje možnosť medzi nimi porovnávať. Snahou bolo vybrať položky spadajúce pod JD v hmotnej núdzi alebo JFP v náhlej či sociálnej núdzi. Pri jednej MČ nebolo možné určiť časť výdavkov, ktorá bola vynaložená na túto finančnú pomoc a takisto ani počet benefitujúcich, keďže chýba odlišenie od iných sociálnych príspevkov - rodičovský, stravný a pod. Tri MČ mali vo svojich výdavkoch zahrnutý aj vianočný príspevok, ktorý poskytujú občanom v núdzi.²⁵ Takisto v štyroch MČ funguje sociálna výdajňa, avšak náklady na túto službu nie sú v tejto analýze zahrnuté.

Aj vzhľadom na uvedené, nie sú teda finálne súhrny kompletne za celé mesto, ponúkajú však základný prehľad pre tie MČ, ktoré odpovedali na dotazník alebo pri ktorých sa dali jednotlivé dávky a príspevky identifikovať v záverečných účtoch. Podrobnejší sumár za rok 2019²⁶ (príloha č. 5) obsahuje informácie o type danej pomoci, výdavkoch, podiele z celkových výdavkov v MČ na sociálnu oblasť, počet jednorazových dávok a príspevkov a priemernú výšku dávky pre danú kategóriu. Nie pri každej MČ sú dostupné všetky tieto údaje. Tabuľka č. 4 ponúka prehľad výdavkov a počet JD a JFP v núdzi za MČ v rokoch 2017 až 2019. V závere sa zameriavame na získané údaje z dotazníkov ohľadom žiadateľov bez domova, opakujúcich sa žiadateľov a žiadateľiek a administrovania jednorazovej finančnej pomoci počas prebiehajúcej pandémie.

Vynaložené finančné prostriedky a počet jednorazových dávok v MČ v roku 2019

V roku 2019 bolo v 13 MČ, pre ktoré sú údaje o výdavkoch k dispozícii, spolu do jednorazovej finančnej pomoci investovaných 98 796 € (príloha č. 5). Podiel jednorazovej finančnej pomoci na bežných výdavkoch MČ na sociálnu oblasť predstavoval v priemere zhruba 2,2 % a na celkových bežných výdavkoch MČ iba 0,05 %, jedná sa teda o malú výdavkovú položku. Podiel na výdavkoch na sociálnu oblasť bol v jednotlivých MČ rozdielny – od 0,2 % až po 9,5 %. Z hľadiska objemu boli najvyššie výdavky v jednej MČ 31 775 €.

Väčšina MČ vo svojej klasifikácii rozlišuje medzi príspevkami pre jednotlivé cieľové skupiny obyvateľstva. Jedná sa najčastejšie o rodiny s deťmi, osoby poberajúce dôchodok (starobný aj invalidný) a nezamestnaných ľudí v hmotnej, náhlej, alebo bližšie nešpecifikovanej sociálnej núdzi.

²⁵Pri iných MČ sa tento príspevok nespomína. Riadi sa podobnými pravidlami ako JFP v náhlej núdzi a je hradený z rozpočtu obce.

²⁶Záverečné účty za rok 2020 ešte nie sú zverejnené a nie všetky MČ uviedli v dotazníkoch tieto údaje. V dôsledku aktuálnej špecifickú situácie mohlo navyše dôjsť k skresleniu v porovnaní s predošlými rokmi. Dáta za rok 2020 sú analyzované v nasledujúcich častiach tejto kapitoly.

Celkovo bolo v MČ s dostupnými údajmi poskytnutých 1 275 dávok a príspevkov, z toho najviac v jednej MČ 423. Priemerná výška dávky za všetky MČ bola 77 €. Najvyššia priemerná výška 167 € bola v MČ, v ktorej však bol poskytnutý tretí najmenší počet dávok - 12. Z hľadiska kategórií mali v MČ s dostupnými informáciami najvyššiu priemernú výšku dávky rodiny s deťmi – 106 €. Pri ľuďoch poberajúcich dôchodok (starobný aj invalidný) bol priemer 55 € a v ostatných skupinách (jednotlivci, nezamestnaní, ľudia bez domova, ale prípadne aj dôchodcovia/kyne ak ich MČ neevidovala samostatne) 68 €. Dve MČ takisto zmienili počet odmietnutých žiadostí; dohromady sa jednalo o 8 z 90 podaných žiadostí (9 %).

Aj v rámci rovnakých kategórií sú však značné rozdiely z hľadiska účelu poskytnutej dávky. Ako príklad môžeme uviesť počet dávok a ich priemernú výšku pre rodiny s deťmi. Kým v jednej MČ dostalo dávku o 227 rodín viac ako v druhej (259 oproti 32), jej priemerná výška bola o 180 € nižšia (47 € oproti 227 €). Dôvodom je fakt, že zatiaľ čo v druhej MČ bol 14 z 32 rodín poskytnutý príspevok na tábor pre deti v priemernej výške 285 €, v prvej MČ bol na podobný účel poskytnutý príspevok 13 z 259 rodín, a taktiež v nižšej priemernej sume 175 €. Väčšina rodín v prvej MČ (207) obdržala prostriedky na nákup školských pomôcok v priemernej výške 35 €.

Vzhľadom k veľkosti populácie v MČ bol najvyšší poskytnutý počet JD a JFP v jednej MČ 10,7 na 1000 obyvateľov. Podľa dostupných údajov boli v roku 2019 v Bratislave poskytnuté približne 3 dávky jednorazovej finančnej pomoci v hmotnej alebo náhlej núdzi na 1000 obyvateľov mesta.

Počet poskytnutých JD a JFP vzhľadom k počtu obyvateľov v MČ v roku 2019

MČ	Počet obyvateľov a obyvateľiek	Počet poskytnutých JD a JFP	Počet poskytnutých JD a JFP na 1000 obyvateľov/iek
SPOLU	437 726	1 275	2,9

Zdroj: Štatistický úrad SR, odpovede MČ v dotazníku a záverečné účty.

Pri piatich MČ bolo možné v ich záverečných účtoch identifikovať, aký objem financií bol v rámci rozpočtu MČ vyhradený na jednorazovú finančnú pomoc, a koľko sa skutočne minulo. Zo záverečných účtov vyplýva, že ani v jednej z týchto MČ neboli vyčerpané všetky vyčlenené prostriedky²⁷, nie je však možné zistiť, ako boli neminuté čiastky použité. Prostredníctvom ich prerozdelenia by mohli byť navýšené sumy poskytnuté žiadateľom/kám.

²⁷Tri MČ uviedli v odpovediach v dotazníku odlišné sumy poskytnutých dávok a inú kategorizáciu ako vo svojich záverečných účtoch. Z dostupných údajov však stále vyplýva, že neboli použité všetky vyčlenené prostriedky.

Modelový príklad č. 3

Prostriedky na jednorazovú finančnú pomoc tvoria zanedbateľnú časť rozpočtov MČ (v priemere 0,05%). Avšak ľuďom v hmotnej alebo náhlej núdzi v ich náročnej situácii môže pomôcť aj mierne navýšenie dávky, preto je dôležité maximálne využitie dostupných financií.

V jednej MČ bolo v roku 2019 poskytnutých 89 príspevkov žiadateľom/kám v núdzi, v celkovom objeme 6 690 €. Priemerná výška príspevku tak bola 75 €. V rozpočte MČ bolo v danom roku na jednorazovú finančnú pomoc vyčlenených 9 000 €. Ak by boli medzi žiadateľov/ky prerozdelené všetky tieto prostriedky, priemerná výška príspevku by stúpila o 35% (26 €) na 101 €.

Ešte markantnejšie by mohlo byť navýšenie dávky v prípade rodín s deťmi v inej MČ. Pre túto kategóriu žiadateľov o jednorazovú finančnú pomoc bolo v roku 2019 v rozpočte MČ vyčlenených

3 900 € pre odhadovaný počet 20 rodín, v skutočnosti bolo vyplatených dohromady 485 € desiatim rodinám. Keďže maximálna výška jednorazovej pomoci pre rodiny s deťmi v tejto MČ je 300 €, každá z rodín mohla obdržať túto sumu - priemerná výška dávky by vzrástla 6-násobne (zo 49 na 300 €), pričom by stále ostalo neminutých 900 €.

Medziročné porovnanie

Údaje za 3-ročné obdobie boli k dispozícii za 12 MČ (tabuľka č. 4). Medzi rokmi 2017 a 2019 došlo k postupnému poklesu celkových výdavkov o 10 % a počtu poskytnutých dávok o 19 %. Priemerná výška dávky sa však zvýšila zo 70 na 77 €. Vo vybraných MČ nezodpovedá situácia opísanému trendu v 3 prípadoch. V týchto MČ bol počet žiadostí aj objem výdavkov na jednorazovú finančnú pomoc v roku 2019 vyšší ako v roku 2017.

Z dostupných údajov nie je možné určiť, čo stojí za poklesom vo výdavkoch a počte žiadostí. Dôvodom by nemali byť rozpočtové obmedzenia, keďže celkové bežné výdavky MČ na sociálnu oblasť sa za dané obdobie zvýšili. Vo vybraných 12 MČ klesol podiel výdavkov na jednorazovú finančnú pomoc na bežných výdavkoch MČ na sociálnu oblasť z 1,1% v roku 2017 na 0,8% v roku 2019. Na potvrdenie hypotézy o zlepšení ekonomickej situácie obyvateľov a obyvateľiek daných MČ nám však chýbajú potrebné dáta.

•••••
Výdavky, počet dávok a ich priemerná výška v MČ
s dostupnými údajmi za roky 2017 až 2019

Tabuľka 4

	2019			2018			2017		
	Počet	Výdavky	Priemer	Počet	Výdavky	Priemer	Počet	Výdavky	Priemer
SPOLU	1 265	97 375 €	77 €	1 364	106 395 €	78 €	1 544	107 646 €	70 €

Zdroj: Odpovede MČ v dotazníku a záverečné účty.

Ľudia v bytovej núdzi

Súčasťou dotazníka zaslaného MČ bola aj otázka týkajúca sa počtu žiadateľov a žiadateľiek bez domova. Definície sa môžu v jednotlivých MČ líšiť²⁸, avšak z odpovedí vyplýva, že je tento pojem chápaný širšie – nejedná sa iba o ľudí žijúcich na ulici (najzávažnejšia forma bezdomovectva), ale aj o osoby prespávajúce na ubytovniach či v záhradných chatkách a s trvalým pobytom na adrese danej MČ.²⁹ Aj vzhľadom na uvedené je nutné vnímať tieto počty iba ako odhad.

Informácie za deväť MČ, ktoré poskytli údaje za všetky 4 roky, naznačujú kontinuálny pokles počtu žiadateľov bez domova - zo 167 v roku 2017 na 132 v roku 2020, pričom k najväčšiemu úbytku (zo 162 na 135) došlo medzi rokmi 2018 a 2019 (tabuľka č. 5). Toto zníženie však bolo spôsobené značným poklesom, v ostatných MČ ostal počet týchto žiadateľov rovnaký alebo stúpil. Podiel na celkovom počte žiadateľov za 4 ročné obdobie mierne vzrástol zo 17 na 19 %. Pokles celkového počtu žiadostí o dávky bol tak proporčne väčší ako pokles počtu žiadateľov bez domova.

Najvyšší počet v každom zo sledovaných rokov bol zaznamenaný v tej istej MČ (41 v roku 2020), ktorá zároveň uviedla aj koľko žiadateľov a žiadateľiek žilo na ulici (19). Podiel ľudí bez domova na celkovom počte žiadajúcich bol najvyšší v inej MČ, kde v roku 2020 tvorili 42 %. Z hľadiska počtu zodpovedajú údaje o tejto skupine žiadateľov a žiadateľiek zisteniam zo sčítania ľudí bez domova v Bratislave v roku 2016 – najviac ľudí bez domova s trvalým pobytom v Bratislave bolo práve z týchto dvoch MČ.

Zo získaných dát od MČ nie je možné bližšie určiť demografické charakteristiky tejto najohrozenejšej skupiny žiadateľov/iek, no odpovede z troch MČ naznačujú, že sa jedná primárne o ľudí na dôchodku a nezamestnaných, v menšej miere aj o rodiny s deťmi. To môže poukazovať na problém vyššieho rizika straty bývania v starobe, spôsobený kombináciou nízkych dôchodkov a rastúcich nákladov. Ohrození sú najmä ľudia, ktorí už pred vstupom do dôchodku bývali v prenájme alebo mali nestále bývanie.³⁰

²⁸Najviac prepracovanou typológiou bezdomovectva a vylúčenia z bývania je typológia ETHOS vypracovaná organizáciou FEANTSA. Tá definuje 4 koncepčné kategórie bezdomovectva a vylúčenia z bývania – bez prístrešia; bez bývania; neisté bývanie a nevyhovujúce bývanie. Tieto 4 koncepčné kategórie sú ďalej rozčlenené do 13 operačných kategórií. Táto typológia bola použitá aj pri sčítaní ľudí bez domova v Bratislave v roku 2016.

Ondrušová, D.; Lorenc, I. (2015) Ethos typológia bezdomovectva a vylúčenia z bývania: stručná charakteristika, základné tézy a možnosti slovenskej terminológie.

²⁹Ako však vo svojej odpovedi uviedla jedna MČ: „Počet žiadateľov „ bez domova“ nemožno priamo definovať, pretože aj žiadatelia s konkrétnou adresou môžu byť bez domova a opačne, žiadatelia s adresou mestskej časti môžu mať domov.“

³⁰Airgood-Obrycki, W. (2019) Housing America's Older Adults 2019. Joint Centre for Housing Studies of Harvard University

Žiadatelia a žiadateľky bez domova³⁴

	2020		2019		2018		2017	
	Počet	Podiel	Počet	Podiel	Počet	Podiel	Počet	Podiel
SPOLU (iba MČ s údajmi za všetky roky)	132	19 %	135	18 %	162	19 %	167	17 %

Zdroj: Odpovede MČ v dotazníku.

Opakovaní žiadatelia a žiadateľky

Z odpovedí MČ ktoré poskytujú JD alebo JFP vyplýva, že každá z nich eviduje opakujúcich sa žiadateľov a žiadateľky. Tí si okrem roku 2020 podali žiadosť minimálne raz predtým čo naznačuje, že ich situácia sa dlhodobo nezlepšuje a pravdepodobne by si vyžadovala komplexnejšiu pomoc.

Z hľadiska počtu sú podobne ako pri žiadateľoch bez domova najzastúpenejšou kategóriou dôchodcovia a dôchodkyne a nezamestnaní.³⁵ Medzi nimi môžu byť viacerí ľudia bez domova, čo vyplýva z údajov dvoch MČ, ktoré evidujú túto kategóriu samostatne. Opakujúcimi žiadateľmi sú aj rodiny s deťmi. V prípade jednej MČ sú „väčšina žiadateľov/iek osamelí rodičia a ak je v rodine vážny zdravotný problém, rodič si nemôže zvýšiť príjem svojou prácou, keďže výživné zo strany druhého rodiča je zvyčajne len minimálne. V podstate títo ľudia majú minimálne šance na to, aby vyriešili svoju nepriaznivú sociálnu situáciu.“ Odpovede takisto ukazujú, že opakujúci sa žiadatelia/ky pravdepodobne tvoria väčšinu minimálne v štyroch MČ. Na JD a JFP je teda do veľkej miery odkázaná skupina ľudí s pretrvávajúcimi (nielen) finančnými problémami.

³¹V rámci sčítania bola použitá typológia ETHOS – cieľovou skupinou boli ľudia, ktorých situácia zodpovedala jednej zo 6 operačných ETHOS kategórií: (1) Ľudia žijúci a prespávajúci vonku, (2) Ľudia prespávajúci v nocľahárňach, (3) Ľudia využívajúci krátkodobé ubytovanie pre ľudí bez domova z dôvodu absencie iného bývania, (4) Ženy v núdzovom ubytovaní z dôvodu domáceho násillia, (5) Ľudia pred prepustením z inštitucionálnej starostlivosti a (6) Ľudia žijúci v neštandardnom obydllí, ktoré nie je určené na trvalé bývanie a nemajú inú možnosť bývania.

Ondrušová, D. a kol. (2017) Záverečná správa z výskumu a sčítania ľudí bez domova na území mesta Bratislavy v roku 2016. IVP

³²Pri 340 sčítaných osobách sa miesto trvalého pobytu nepodarilo zistiť. Počet ľudí bez domova s trvalým pobytom v Bratislave tak mohol byť ešte vyšší.

³³Vzhľadom na možné metodologické rozdiely medzi sčítaním a záznamami MČ pri klasifikácii ľudí bez domova, je nutné vnímať toto porovnanie iba ako odhad.

³⁴Tri MČ nedisponujú danými údajmi a dve MČ neodpovedali na dotazník.

³⁵V MČ, ktoré túto kategóriu samostatne neevidujú, sa môžu tieto skupiny prelínať s ľuďmi bez domova.

Počet opakujúcich sa žiadateľov a žiadateľiek v troch MČ, ktoré uviedli počty za jednotlivé roky, však za posledné 3 roky každoročne klesol. Tento trend je v súlade s celkovo klesajúcim počtom žiadostí (tabuľka č. 4), no údaje za rok 2020 môžu byť skreslené vplyvom pandémie COVID-19, kedy mohla mať časť opakujúcich sa žiadateľov ťažkosti s podaním žiadosti.

Jednorazová finančná pomoc v čase pandémie

Vplyv protipandemických opatrení na administrovanie JD a JFP hodnotili jednotlivé MČ rôzne. Štyri MČ poukázali na sťažené podmienky obmedzujúce kontakt s občanmi a občiankami. Jedna MČ v tomto smere poskytla aj opis reakcie na situáciu: „Boli vytvorené možnosti na prípadné stretnutia s klientmi v exteriéri, zrýchlila sa administrácia žiadostí aj vyplácanie pomoci. Problémy tak v tomto ohľade neboli zaznamenané. Aj keď nebolo možné realizovať návštevy v domácnostiach, poradenstvo fungovalo prostredníctvom telefonických rozhovorov.“ Telefonicky alebo mailom riešili poradenstvo aj v ďalšej MČ. V inej MČ zasa takisto zaviedli flexibilne vybavovanie žiadostí na diaľku. Takýmito spôsobmi bolo možné znížiť pandemické riziká plynúce zo stretávania sa s ďalšími osobami, a zároveň zaistiť efektívne využívanie nástrojov na pomoc ľuďom v núdzi práve v čase zhoršujúcich sa rôznych druhov ohrození (výpadky príjmov, zvýšená úmrtnosť a chorobnosť atď).

Situácia sa prejavila aj na počte poskytnutých JD a JFP v daných MČ, ktorý v porovnaní s predošlým rokom klesol o takmer 25 % - z 1196 na 901 (tabuľka č. 6). Pokles medzi rokmi 2019 a 2018 bol necelých 8 %. Priemerná výška jedného príspevku sa však celkovo zvýšila o 18 € (24 %). Pomoc tak bola v priemere štedrejšia. V jednej MČ boli za značným znížením počtu (58 %) zrušenie detskej rekreácie či úbytok žiadostí na školské potreby. V ďalšej MČ bol aj napriek celkovému poklesu zaznamenaný nárast žiadostí z dôvodu straty zamestnania.

Z hľadiska kategórií najviac klesol počet rodín medzi žiadateľmi – zo 426 na 184. To bolo ale do veľkej miery spôsobené výrazným znížením v rámci tejto kategórie vo vyššie spomenutému prípade MČ, kde došlo k úbytku žiadostí o príspevok na detskú rekreáciu a školské potreby (o 233 menej žiadostí od rodín ako v roku 2019). Došlo aj k zníženiu v počte žiadostí od dôchodcov/kýň (starobných aj invalidných dohromady). Kým v roku 2019 podali 421 žiadostí, minulý rok to bolo 364. V niektorých prípadoch môže byť dôvodom práve znížená mobilita alebo nemožnosť iných spôsobov podania než fyzicky. Aj práve preto môže byť vhodné zvážiť viaceré alternatívy ako zabezpečiť, aby táto finančná pomoc nebola odopretá ľuďom, ktorí ju potrebujú.

Porovnanie rokov 2020 a 2019 z hľadiska počtu, výdavkov a priemernej výšky finančnej pomoci v 11 MČ.³⁶

	2020			2019		
	Počet	Výdavky	Priemerná výška	Počet	Výdavky	Priemerná výška
SPOLU	901	82 768 €	92 €	1 196	88 186 €	74 €

Zdroj: Odpovede MČ v dotazníku.

³⁶Tri MČ nevedeli uviesť výdavky za rok 2020, jedna MČ nemala žiadne. Dve MČ neodpovedali na dotazník.

Záver - pozorovania

Analýza poskytovania jednorazových dávok v mestských častiach naprieč Bratislavou ukázala, že väčšina MČ si adekvátne plní svoju zákonnú povinnosť. Keď sa ale pozrieme na Bratislavu ako celok, výsledky otvárajú otázku, ktoré princípy poskytovania pomoci majú byť nosné/prioritné a nakoľko dôležité je zabezpečenie jej dostupnosti pre odkázaných obyvateľov/ky Bratislavy.

Výsledky analýzy poukázali na nerovnosť v podmienkach, ktoré musia jednotlivci splniť v rozdielnych mestských častiach (príloha č. 2), na nerovnomernú výšku dávok naprieč mestom (modelový príklad č. 1) a na nerovnomerný prístup a podmienky pri vyplácaní dávok v rozdielnych MČ (príloha č. 4). Tieto problémy bolo možné identifikovať iba prostredníctvom komplexnej analýzy a porovnania situácie v jednotlivých MČ. Okrem rozdielov naprieč mestom, výsledky tiež odhalili vysokoprahovosť vo forme nízkej flexibility pri spôsobe žiadania a preberania dávok (príloha č. 4). Vo viacerých MČ žiadateľ/ka nemá možnosť si vybrať spôsob podania žiadosti/preberania dávky vzhľadom na svoje špecifické možnosti (napr. nemožnosť opatrovateľov prísť osobne) a obmedzenia (napr. ohrozenie pri fyzickom kontakte pre starších ľudí počas pandémie). Pre niektorých žiadateľov a žiadateľky vo vybraných MČ môže byť tiež problémom nepredvídateľnosť pri žiadostiach, či už sa jedná o výšku (o ktorej rozhoduje starosta/ka) alebo o čas na vybavenie žiadosti (príloha č. 4).

Otázka o princípoch nie je smerovaná na konkrétne mestské časti a ani nespochybňuje nastavenie naplňania tejto zákonnej povinnosti jednotlivými MČ. Jej cieľom je otvoriť diskusiu o možných úpravách, ktoré by adekvátne nastavili latku, ktorú jednotlivec potrebuje prekročiť, aby pomoc získal, pričom by podmienky poskytovania pomoci boli minimálne porovnateľné naprieč mestom. Ideálne by bolo ich nastaviť tak, aby ich mohli splniť žiadatelia a žiadateľky nachádzajúce sa vo veľmi náročných sociálnych situáciách, ako to vyplýva nielen z predloženej analýzy, ale aj zo zámeru zákonodarcu pri formulovaní právnych predpisov týkajúcich sa pomoci v hmotnej a náhlej núdzi.

Podľa nášho názoru, aj vzhľadom na vyššie uvedené, by podmienky ponúkanej pomoci, ktoré musia splniť skupiny obyvateľstva odkázané na tieto dávky, mali byť nastavené nízko-prahovo, mali by byť pre odkázaných obyvateľov/ky príjmovo a fyzicky dostupné a nediskriminujúce. Diskusia, ktorú Magistrát ponúka, by sa mala týkať možností, ktoré majú mestské časti pri nastavovaní týchto podmienok, či majú záujem ich meniť tak, aby k verejnej podpore mali odkázaní obyvatelia a obyvateľky Bratislavy flexibilný prístup a dostali pomoc v situácii, keď ju potrebujú, a akým spôsobom by mal byť Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy nápomocný mestským častiam pri navrhovaní potenciálnych zmien.

Zoznam použitej literatúry

- Airgood-Obrycki, W. (2019) Housing America's Older Adults 2019. Joint Centre for Housing Studies of Harvard University. Dostupné na: https://www.jchs.harvard.edu/sites/default/files/reports/-files/Harvard_JCHS_Housing_Americas_Older_Adults_2019.pdf
- Inštitút Mateja Bela (2021) Databáza Atlasu rómskych komunit 2019. Dostupné na: <https://imbbmi.files.wordpress.com/2021/03/atlas-romskych-komunit-2019-2.09.xlsx>
- Miškolci, J. a kol. (2019) Analýza zistení o stave školstva na Slovensku. To dá rozum. Dostupné na: <https://analyza.todarozum.sk/docs/329245001ai1a/>
- NBS (2021) Ceny nehnuteľností na bývanie podľa krajov. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/vybrane-makroekonomicke-ukazovatele/ceny-nehnutelnosti-na-byvanie/ceny-nehnutelnosti-na-byvanie-podla-krajov>
- MPSVaR (2021) Prídavok na dieťa. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/pridavok-dieta/>
- MPSVaR (2021) Rodičovský príspevok. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/rodicovsky-prispevok/>
- MPSVaR (2021) Výška životného minima od júla 2020. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/zivotne-minimum/>
- Ondrušová, D., Lorenc, I. (2015) Ethos typológia bezdomovectva a vylúčenia z bývania: stručná charakteristika, základné tézy a možnosti slovenskej terminológie. Dostupné na: <https://www.ceit.sk/IVPR/images/IVPR/vyskum/2015/Ondrusova/kapitola1.pdf>
- Ondrušová, D. a kol. (2016) „Záverečná správa z výskumu a sčítania ľudí bez domova na území mesta Bratislavy v roku 2016“. IVPR. Dostupné na: https://www.ceit.sk/IVPR/images/IVPR/vyskum/2016/Ondrusova/zaverecna_sprava_scitanie_ondrusova_2016.pdf
- OZ Proti Prúdu (2015) „Odhady ľudí bez domova a sčítanie“. Dostupné na: <https://www.notabene.sk/?odhad-scitanie>
- Rámcové dokumenty mestských častí v Bratislave a Košiciach vymedzujúce pravidlá poskytovania jednorazovej finančnej pomoci

- Sociálna poisťovňa (2021) Dávka v nezamestnanosti.
Dostupné na: <https://www.socpoist.sk/davka-v-nezamestnanosti>
- Šutyová, Z. (2021) Minimálna mzda v roku 2020 - tabuľka. Podnikajte.sk.
Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pracovne-pravo-bozp/minimalna-mzda-2020-tabulka>
- Štatistický úrad SR (2020) „Pod hranicou chudoby žilo v SR 11,9 % obyvateľov, ich počet klesol“. EU SILC 2019.
- ÚPSVaR (2020) 2019 - sociálne dávky. Dostupné na:
https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/socialne-veci-statistiky/2019/2018-socialne-davky.html?page_id=855095
- Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení
- Záverečné účty mestských častí za roky 2017 – 2019

Príloha 1

Dotazník pre MČ, týkajúci sa viacerých aspektov jednorazovej finančnej pomoci:

1. Disponuje mestská časť presnejšími informáciami ohľadom výdavkov na jednorazové dávky, než tými, ktoré sú zmienené v záverečných účtoch? Ak áno, prosím uveďte rozpis výdavkov a počtu jednorazových dávok v hmotnej a náhlej núdzi za roky 2020, 2019, 2018 a 2017 (za každý rok samostatne). Ak je to možné, aj rozdelenie podľa typu dávky a kategórií žiadateľov/iek.

Príklad:
Rok 2020 – Jednorazové dávky v hmotnej núdzi: Počet dávok rodinám s deťmi = 100, Vynaložené prostriedky = 7 000 €; Počet dávok starobným dôchodcom/kyniam = 50, Vynaložené prostriedky = 3 000 €, ...
2. Koľko žiadateľov/iek za jednotlivé roky 2020, 2019, 2018 a 2017 boli ľudia bez domova?
3. Eviduje mestská časť opakovaných žiadateľov/iek (každý rok za posledných 3 a viac rokov)? Aký je ich počet? Ak je to možné, aj tu prosím uveďte počty žiadateľov/iek podľa kategórií.
4. Bol minuloročný proces poskytovania dávok ovplyvnený pandemiou? Akým spôsobom sa to prejavilo – pokles žiadostí, problémy s vyplácaním,...?
5. Pre mestské časti, ktoré umožňujú elektronické podanie žiadosti - koľko žiadostí za jednotlivé roky 2020, 2019, 2018 a 2017 bolo podaných touto formou?
6. Pre mestské časti, ktoré umožňujú vyplatenie dávky bezhotovostne na bankový účet – koľko žiadateľov/iek za jednotlivé roky 2020, 2019, 2018 a 2017 uprednostnilo tento spôsob?
7. Môže žiadateľ/ka rozhodnúť o forme (peňažná, vecná, poukážky,..), v ktorej mu/jej bude dávka vyplatená?
8. Sú nejaké ťažkosti, s ktorými sa v procese vybavovania žiadostí a vyplácania dávok stretávate vy alebo žiadatelia/ky? Ak áno, menujte prosím, ktoré to sú (administratívna náročnosť, problémy s dodaním požadovaných dokumentov a pod.):
9. Je niečo, čo by podľa Vás malo byť súčasťou analýzy, no nebolo to v drafte ani v týchto otázkach spomenuté? Ak áno, prosím uveďte:
10. Pre mestské časti, pri ktorých sme nevedeli nájsť súvisiace dokumenty – má mestská časť k tejto oblasti vyhotovený záväzný dokument určujúci podmienky pre poskytovanie dávok a takisto aj formulár žiadosti? Ak áno, mohli by ste nám ho prosím Vás poslať, alebo doplniť dané údaje priamo do pripomienkovaného textu?

Príloha 2

Prehľad požiadaviek na dĺžku trvalého pobytu a maximálnych súm pri JD v hmotnej a JFP v náhlej núdzi.

MČ ³⁷	Hmotná núdza		Náhla núdza	
	Dĺžka trvalého pobytu (roky)	Maximálna suma	Dĺžka trvalého pobytu (roky)	Maximálna suma
1	0	50 € - jednotliviec 90 € - pár, bezdetný 140 € - rodina s 1-3 deťmi 190 € - rodina so 4 a viac deťmi	0	do výšky preukázaných výnimočných nákladov na zabezpečenie základných životných potrieb, najviac 2x ŽM
2	1	100 € - jednotliviec 100 € - dôchodca/kyňa 150 € - pár 300 € - rodina s deťmi	0	do výšky preukázaných výnimočných nákladov na zabezpečenie základných potrieb, najviac 500 €
3	0		0	O výške rozhoduje starosta/ka
4	3 + preukázateľné zdržiavanie sa	1 x ŽM pre jednotlivca aj rodinu s deťmi (odvíja sa teda od počtu osôb v domácnosti)	2 + preukázateľné zdržiavanie sa	1x ŽM pre jednotlivca aj rodinu s deťmi (odvíja sa od počtu osôb domácnosti)
5	0		0	Suma ŽM pre jednu plnoletú osobu
6	0	150 € - jednotliviec 250 € - rodina s deťmi	1	150 € - jednotliviec 200 € - dôchodca s manželom/kou 250 € - rodina s deťmi

³⁷ Účelom tejto aj nasledujúcich tabuliek je ponúknuť prehľad rôznych aspektov poskytovania jednorazovej finančnej pomoci a ukázať, ako sa medzi jednotlivými MČ líšia. Namiesto názvu MČ je uvedené náhodne priradené číslo, keďže ide primárne o poukázanie na rozdiely bez ohľadu na to, o ktorú konkrétnu MČ sa jedná. Vo všetkých tabuľkách prílohy má daná MČ rovnaké číslo.

7	0		0	90 € - Dôchodca/kyňa (starobný/á alebo invalidný/á) žijúci/a sám/a 120 € - Dôchodca/kyňa (starobný/á alebo invalidný/á) žijúci/a s inou osobou 70 € - Jednotlivec 90 € - Ostatné domácnosti (napr. pár bez detí) 100 € - Mladá osoba do jedného roka po odchode z centra pre deti a rodiny alebo osamelá tehotná žena 200 € - Osamelý rodič 250 € -- Rodina s deťmi
8	3	50 € - jednotlivec 80 € - pár, bezdetný 120 € - rodina s 1-3 deťmi 150 € - rodina so 4 a viac deťmi	3	100 € - jednotlivec 150 € - rodina s deťmi
10	0		0	Maximálne 30 €
11	3	100 € - jednotlivec 166 € - rodina s deťmi	3	100 € - jednotlivec 166 € - rodina s deťmi
12	3	50 € - jednotlivec 100 € - rodina s deťmi	3	100 € - jednotlivec 150 € - rodina s deťmi
13	0	Na úhradu preukázateľných nákladov, najviac 3x ŽM	0	Záleží od rozdielu medzi príjmami a životnými nákladmi (ŽN): Dôchodcovia/kyne (starobní aj invalidní) - Rozdiel medzi príjmami a ŽN: Menší ako 10 € - 83 € sám, 117 € pár Medzi 13,3 a 16,6 € - 33,3 € sám, 66,4 € pár Rodiny s deťmi - Rozdiel medzi príjmami a ŽN: Menší ako 13,3 € - 100 € 1 dieťa, 133 € 2 deti, 200 € 3 deti Medzi 13,3 a 19,9 € - 66,4 € 1 dieťa, 100 € 2 deti, 166 € 3 deti Občania prepustení z väzby - Príspevok od 16,6 € do 64 € podľa individuálneho posúdenia

14	3		3	50 € - Jednotlivec dôchodca 40 € - Jednotlivec poberajúci dávky sociálneho/nemocenského poistenia 30 € - Jednotlivec evidovaný na ÚPSVaR 20 € - Jednotlivec po prepusten z väzby, evidovaný na ÚPSVaR 100 € - Osamelý rodič 120 € - Rodina s deťmi
15	0		0	100 € - Jednotlivec (dôchodca, ZŤP, nezamestnaný) 150 € - Rodina s deťmi alebo manželská dvojica (dôchodcovia, ZŤP, nezamestnaní)

Zdroj: Webové stránky MČ a rámcové dokumenty týkajúce sa poskytovania jednorazovej finančnej pomoci.

Poznámka V prípade dvoch MČ (5 a 15) sa jedná o príspevky v núdzi všeobecne - nerozlišuje sa teda medzi hmotnou a náhlou núdzou. Jedna MČ (3) rozdeľuje príspevky na zabezpečenie základných životných potrieb a mimoriadne. Ďalšia MČ (14) uvádza vo svojom dokumente iba informácie ohľadom poskytovania JFP v náhlej núdzi.

Príloha 3

Prehľad požadovaných informácií v žiadostiach alebo dokumentov, ktoré je potrebné predložiť spolu s vyplnenou žiadosťou.

MČ	Dokumenty na predloženie
1	<ul style="list-style-type: none"> Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda (12 mesiacov), všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok Potvrdenie o návšteve školy
2	<ul style="list-style-type: none"> Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda (12 mesiacov), všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok Rodné listy maloletých detí a potvrdenie zo školy o návšteve školy Ústrižky o platbách za bývanie, elektrinu, inkaso za posledný mesiac Potvrdenie od lekára o starostlivosti o dieťa
3	<ul style="list-style-type: none"> Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda (12 mesiacov), všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok Rodné listy maloletých detí a potvrdenie zo školy o návšteve školy Ústrižky o platbách za bývanie, elektrinu, inkaso za posledný mesiac
4	<ul style="list-style-type: none"> Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda, všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok Rodné listy maloletých detí a potvrdenie zo školy o návšteve školy Kópia Občianskeho preukazu žiadateľa a spoluposudzovaných osôb Doklad od správcu bytového domu o užívaní bytu, prípadne nedoplatkoch

5	<ul style="list-style-type: none"> • Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda (12 mesiacov), všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok • Rodné listy maloletých detí a potvrdenie zo školy o návšteve školy • Rozhodnutie súdu o rozvode manželstva, o zverení dieťaťa do opateru a výchovy rodičovi, o určení výživného na deti, prípadne na manželku • Ústrižky o platbách za bývanie, elektrinu, inkaso za posledný mesiac • Potvrdenie od lekára od zdravotnom stave
6	<ul style="list-style-type: none"> • Potvrdenie o príjmoch za posledných 12 mesiacov (netýka sa dôchodcov/kýň) • Potvrdenie o bytových pomeroch • Potvrdenie o dávkach sociálnej pomoci
7	<ul style="list-style-type: none"> • Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie v žiadosti ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda, všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok • Potvrdenie v žiadosti od správcu bytového domu o užívaní bytu, prípadne nedoplatkoch • Potvrdenie v žiadosti od lekára od zdravotnom stave
8	<ul style="list-style-type: none"> • Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda (12 mesiacov), všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok • Rodné listy detí • Rozhodnutie súdu o rozvode manželstva, o zverení dieťaťa do opateru a výchovy rodičovi, o určení výživného na deti, prípadne na manželku • Doklady preukazujúce mimoriadne a nevyhnutné náklady žiadateľa
9	<ul style="list-style-type: none"> • Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda, všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok • Na základe žiadosti sa vykoná šetrenie v domácnosti žiadateľa/ky
10	<ul style="list-style-type: none"> • Informácie poskytnuté v žiadosti žiadateľ/ka riadne doloží príslušnými aktuálnymi dokladmi • Žiadateľ/ka, ktorý/á sa vrátil/a z výkonu väzby a ľudia bez domova musia predložiť potvrdenie o tom, že sú evidovaní na príslušnom ÚPSVaR • Ostatní žiadatelia/ky, ktorí/é sa ocitli v hmotnej núdzi musia preukázať, že si uplatnili všetky svoje zákonné nároky
11	<ul style="list-style-type: none"> • Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda (12 mesiacov), všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok • Rodné listy maloletých detí a potvrdenie zo školy o návšteve školy • Ústrižky o platbách za bývanie, elektrinu, inkaso za posledný mesiac • Potvrdenie od lekára od zdravotnom stave
12	<ul style="list-style-type: none"> • Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda (12 mesiacov), všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok • Rodné listy detí • Rozhodnutie súdu o rozvode manželstva, o zverení dieťaťa do opateru a výchovy rodičovi, o určení výživného na deti, prípadne na manželku • Doklady preukazujúce mimoriadne a nevyhnutné náklady žiadateľa

13	<p>JD v hmotnej núdzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kópia rozhodnutia, na základe ktorého mu príslušný územný ÚPSVaR poskytuje pomoc v hmotnej núdzi <p>JFP v náhlejš/sociálnej núdzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Príjem žiadateľa/ky a spoluposudzovaných osôb – potvrdenie ku každému z uvedených, ak aplikovateľné: mzda (12 mesiacov), všetky sociálne dávky a príspevky, výživné na dieťa, starobný alebo invalidný dôchodok • Rodné listy detí a potvrdenie zo školy o návšteve školy • Rozhodnutie súdu o rozvode manželstva, o zverení dieťaťa do opatery a výchovy rodičovi, o určení výživného na deti, prípadne na manželku • Doklady preukazujúce mimoriadne a nevyhnutné náklady žiadateľa/ky
14	<p>Jednotlivci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potvrdenie bytového podniku o užívaní bytu/domu • Sobášny list • Fotokópia zmluvy o nájme bytu/domu + doklady o úhrade nájmu za posledné 3 mesiace • Fotokópia výmeru o starobnom alebo invalidnom dôchodku • Fotokópie lekárskeho správ • Fotokópia úmrtného listu manžela/manželky (v prípade náhleho úmrtia) <p>Z ÚPSVaR:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potvrdenie z oddelenia evidencie uchádzačov o zamestnanie • Potvrdenia o iných dávkach ak ich žiadateľ/ka poberá <p>Rodiny s deťmi – to isté ako pri jednotlivcoch plus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fotokópia rodného listu dieťaťa • Fotokópia rozsudku o rozvode a určení výživného, aj náhradného výživného • Doklad o požiadaní o náhradné výživné • Doklad preukazujúci podanie návrhu na príslušný súd na určenie výživného na dieťa
15	<p>Informácie sa nepodarilo nájsť</p>

Zdroj: Žiadosti o poskytnutie jednorazovej finančnej pomoci jednotlivých MČ

Príloha 4

Vybavovanie žiadostí, stanovené lehoty a vyplácanie dávok a príspevkov

MČ	Podanie tlačiva	Doba na doplnenie informácií (dni)	Doba na vyzdvihnutie (dni)	Spôsob vyplatenia	Forma
1	Fyzicky.	15, zohľadňujú sa špecifické situácie.			Určuje MČ: Peňažná alebo vecná. Vecná sa poskytuje občanom, pri ktorých nie je zaručené účelné využitie dávky.
2	Fyzicky aj elektronicky.			V hotovosti.	Určuje MČ: Peňažné poukážky (v niektorých prípadoch ich využitie pod dohľadom soc. pracovníka) alebo vecná forma.
3	Fyzicky .		30	V hotovosti.	Určuje MČ: Peňažná alebo poukážky na nákup tovarov u zmluvných partnerov.
4	Fyzicky.	14	30	Stanoví žiadateľ/ka: prevod na účet, poštou alebo v hotovosti.	Peňažná, vecná alebo kombinovaná. MČ preferuje vecnú, no je to na dohode. Ak je pochybnosť, že dávka nebude použitá účelne, môže posudzujúca sociálna pracovníčka rozhodnúť o nevyplatení dávky v hotovosti.
5	Fyzicky aj Elektronicky.			V hotovosti, v odôvodnených prípadoch možný prevod na účet daného subjektu (poskytovateľovi soc. služby, ubytovania).	Určuje MČ.

6	Fyzicky aj elektronicky (pri JD v HN).			V hotovosti alebo bezhotovostne na účet organizátora v prípade detskej rekreácie.	Peňažná.
7	Fyzicky.	10		Prevod na účet alebo v hotovosti.	Peňažná alebo nákupné poukážky. Na forme sa žiadateľ/ka dohodne spolu so zamestnancom oddelenia sociálnych vecí, vzhľadom na aktuálny problém a možnosti žiadateľa/ky riešiť svoju nepriaznivú situáciu.
8	Fyzicky.				Určuje MČ: Peňažná, vecná alebo kombinovaná.
9	Fyzicky aj elektronicky.			V hotovosti.	Peňažná.
10	Fyzicky.			V hotovosti.	Peňažná.
11	Fyzicky.	14	30	Stanoví žiadateľ/ka: prevod na účet v hotovosti.	Peňažná.
12	Fyzicky aj elektronicky.	30	60	Podľa dohody so žiadateľom/kou: prevod na účet v hotovosti, poštou.	Peňažná alebo poukážky. Na dohode so žiadateľom/kou.
13	Fyzicky.			V hotovosti.	Peňažná alebo sociálne poukážky.
14	Fyzicky.	30, ak sa zmešká, možnosť podať ďalší mesiac.	30	V hotovosti. V ojedinelých a závažných prípadoch na účet inštitúcie alebo zariadenia, voči ktorej má žiadateľ dlh.	Peňažné poukážky - tzv. sociálne kupóny.
15	Fyzicky aj elektronicky.			Prevod na účet, v hotovosti.	Peňažná, o inej forme rozhoduje sociálna komisia.

Zdroj: Webové stránky MČ, rámcové dokumenty týkajúce sa poskytovania jednorazovej finančnej pomoci a odpovede MČ na dotazník.

Príloha 5

Financovanie jednorazových dávok a príspevkov v roku 2019

MČ	Kategória	Počet	Výdavky	Priemerná výška	Podiel z celkových výdavkoch na sociálnu oblasť
2	nezamestnaní a ľudia bez domova	15	1 000 €	67 €	0,4 %
	rodiny s deťmi	10	485 €	49 €	
	ľudia poberajúci dôchodok	3			
3	spolu	89	6 690 €	75 €	1,4 %
4	ľudia bez domova	4	729 €	182 €	0,8 %
	rodiny s deťmi	1	100 €	100 €	
	ľudia poberajúci dôchodok/ŤZP	5	592 €	118 €	
5	rodiny s deťmi	3	1 200 €	400 €	2,0 %
	ľudia poberajúci dôchodok/ŤZP	9	800 €	89 €	
6	rodiny s deťmi	259	12 200 €	47 €	2,7 %
	ľudia poberajúci dôchodok/ŤZP	147	5 170 €	35 €	
	nezamestnaní	17	843 €	50 €	
7	rodiny s deťmi	94	19 170 €	204 €	1,8 %
	ľudia poberajúci starobný dôchodok	69	3 500 €	51 €	
	ľudia poberajúci invalidný dôchodok	41	3 300 €	80 €	
	osamelí občania	101	5 805 €	57 €	
8	rodiny s deťmi	8	1 300 €	163 €	1,5 %
	nezamestnaní	12	750 €	63 €	
	ľudia poberajúci dôchodok/ŤZP	34	2 360 €	69 €	
9	rodiny s deťmi	13	2 020 €	155 €	1,3 %
	ostatní	58	4 400 €	76 €	
11 ³⁸	rodiny s deťmi	32	7 253 €	227 €	0,3 %
	nezamestnaní	28	2 370 €	85 €	
	ľudia poberajúci dôchodok/ŤZP	48	4 510 €	94 €	

³⁸Údaje za danú MČ v tejto a nasledujúcej tabuľke zahŕňajú aj výdavky na detskú rekreáciu a pobyty (získané zo záverečných účtov), ktoré MČ do svojej odpovede v dotazníku nezačlenila. Dôvodom je možnosť adekvátneho porovnania s inými MČ, ktoré tieto výdavky vo svojich odpovediach uviedli.

12	rodiny s deťmi	15	2 049 €	137 €	0,2 %
	ľudia poberajúci starobný dôchodok	20	1 200 €	60 €	
	ľudia poberajúci invalidný dôchodok	15	880 €	59 €	
	nezamestnaní	27	1 880 €	70 €	
13	rodiny s deťmi	10	1 570 €	157 €	9,5 %
	ostatní	12	800 €	67 €	
14	rodiny s deťmi	6	580 €	97 €	4,3 %

Zdroj: Odpovede MČ v dotazníku a záverečné účty.